

Міністерство освіти і науки України
Національний університет водного господарства та
природокористування

Навчально-науковий інститут права
Кафедра конституційного права та галузевих дисциплін

07-02-102М

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до практичних завдань та самостійної роботи

з навчальної дисципліни
«Інновації у професійній діяльності юристів»

для здобувачів третього (освітньо-наукового)
рівня вищої освіти
за спеціальністю 081 «Право»
галузі знань 08 «Право»
кваліфікація: доктор філософії з права
денної та заочної форми навчання

Рекомендовано
науково-методичною радою з якості
Навчально-наукового інституту права
Протокол № 11 від «29» липня 2022 р.

Рівне – 2022

Методичні вказівки до практичних завдань та самостійної роботи з навчальної дисципліни «Інновації у професійній діяльності юристів» для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 081 «Право», галузі знань 08 «Право», денної та заочної форми навчання [Електронне видання] / Матвійчук А. В. – Рівне : НУВГП, 2022. – 29 с.

Укладач: Матвійчук А. В., доктор філософських наук, професор, професор кафедри конституційного права та галузевих дисциплін.

Відповідальний за випуск: Міщук І. В., к.ю.н., доцент, завідувач кафедри конституційного права та галузевих дисциплін.

Керівник групи забезпечення спеціальності 081 «Право»

проф. Цимбалюк В. І.

ЗМІСТ

Передмова	3
1. Опис навчальної дисципліни та її структура	4
1.1. Опис навчальної дисципліни	4
1.2. Тематика практичних занять	6
1.3. Контрольні заходи та засоби діагностики	7
1.4. Критерії та шкала оцінювання	7
2. Програма навчальної дисципліни.	9
3. Плани практичних занять	14
4. Самостійна робота	17
5. Рекомендована література	25

© А. В. Матвійчук, 2022

© НУВГП, 2022

ПЕРЕДМОВА

Методичні вказівки до практичних завдань та самостійної роботи з навчальної дисципліни «*Інновації у професійній діяльності юристів*» для здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 081 «Право», галузі знань 08 «Право» денної та заочної форми навчання розроблено з урахуванням Закону України «Про вищу освіту», Положення про організацію освітнього процесу у Національному університеті водного господарства та природокористування, Положення про систему внутрішнього забезпечення якості освітньої діяльності та якості вищої освіти в Національному університеті водного господарства та природокористування, Положення про виявлення та запобігання академічного плагіату в Національному університеті водного господарства та природокористування (нова редакція), змісту освітньо-наукової програми «Право» спеціальності 081 «Право».

Завданням курсу є ознайомлення здобувачів програми з основами теорії інноваційної діяльності; засадами інновацій у сфері права, інноваційними аспектами законодавчої й правозастосовної діяльності. Окрема увага у межах курсу зосереджена на (1) електронному правосудді й цифровізації суддівської діяльності, (2) технологіях відновного правосуддя, (3) інноваційних аспектах сучасної правоохоронної діяльності.

Методичні вказівки до практичних завдань та самостійної роботи з навчальної дисципліни «*Інновації у професійній діяльності юристів*» містять опис навчальної дисципліни, тематику практичних занять. Крім того для зручності розуміння можливостей здобуття позитивних оцінок описані контрольні заходи й засоби діагностики та показано критерії та шкала оцінювання роботи здобувача. Окрема увага зосереджена на самостійній роботі та завданнях до неї. Методичні вказівки також містять список рекомендованої література, який втім, носить орієнтовний характер, зважаючи на специфіку змісту дисципліни.

Уважне ознайомлення зі змістом представлених методичних вказівок сприятиме максимальному засвоєнню навчальному матеріалу.

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ТА ЇЇ СТРУКТУРА

1.1 Опис навчальної дисципліни

Мета дисципліни – опанування теоретичних засад і практичних засобів інноваційної діяльності в сфері права; формування розуміння (1) сутності інноваційної діяльності в сфері права, (2) особливостей інноваційного процесу в сфері права, (3) значення й перспективи впливу інновації в праві на процес саморозвитку права.

Завданням вивчення курсу *«Інновації у професійній діяльності юристів»* є формування:

Загальних компетентностей (ЗК)

ЗК1. Креативність, здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК2. Здатність до критичного аналізу та оцінювання сучасних наукових досягнень при вирішенні дослідницьких і практичних завдань, в тому числі в міждисциплінарних областях.

ЗК3. Здатність приймати обґрунтовані рішення, планувати і здійснювати комплексні дослідження на сучасному рівні з використанням новітніх інформаційних і комунікаційних технологій на основі цілісного системного наукового світогляду з використанням знань в області історії і філософії науки.

ЗК4. Здатність виявляти, отримувати й аналізувати інформацію з різних джерел, організовувати та керувати інформацією, презентувати результати своїх досліджень.

ЗК5. Здатність розробляти та управляти науковими проектами, ініціювати організації досліджень в галузі науково-дослідницької та інноваційної діяльності з урахуванням фінансування науково-дослідницьких робіт.

Фахові компетентності спеціальності (СК)

СК1. Здатність формулювати наукову проблему, розробляти робочі гіпотези, визначати актуальність, мету, завдання, які необхідно вирішити для досягнення мети, оцінювати необхідні ресурси та час для реалізації, що передбачає

глибоке переосмислення наявних та створення нових цілісних знань та/або професійної практики.

СК3. Вміння знаходити та аналізувати інформацію щодо сучасного стану і тенденцій розвитку світової і української юриспруденції, робити висновки на основі одержаних досліджень, застосовувати їх у науковій та практичній сфері.

СК4. Здатність до розуміння тенденцій, закономірностей, факторів й умов формування юридичної науки, її місця в системі соціально-гуманітарного знання, правової політики, правової культури громадян і суспільства в цілому.

СК6. Здатність створювати нові знання через оригінальні дослідження, якість яких може бути визнана на національному та міжнародному рівнях.

СК10. Здатність у межах обраної спеціалізації до комплексного аналізу щодо теоретичних основ складових елементів права, їх правової природи, методології, принципів, структури, форми реалізації.

СК11. Здатність до поєднання освіти з наукою та практикою шляхом знаходження інноваційних складових у науковій та освітянській діяльності.

СК13. Здатність здійснювати професійну діяльність в установах, діяльність яких пов'язана з прогресивним розвитком українського законодавства; проводити глибокий історичний і правовий аналіз європейських та світових інтеграційних процесів, учасником яких є Україна.

Програмні результати навчання здобувачів третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти за спеціальністю 081 «Право», галузі знань 08 «Право»

ПРН1. Володіти сучасними передовими концептуальними та методологічними знаннями при виконанні науково-дослідницької та/або професійної діяльності і на межі предметних галузей знань.

ПРН5. Знати принципи організації, форми здійснення освітньо-наукового процесу в сучасних умовах, його наукового, навчально-методичного та нормативного забезпечення, опрацювання наукових та інформаційних джерел при підготовці занять, застосування активних методик викладання.

ПРН6. Уміти проводити критичний аналіз, оцінку і синтез нових наукових положень та ідей.

ПРН7. Ініціювати, організовувати та проводити комплексні дослідження у науково-дослідницькій та інноваційній діяльності.

ПРН8. Формулювати наукову проблему з огляду на ціннісні орієнтири сучасного суспільства та стан її наукової розробки, робочі гіпотези досліджуваної проблеми, які мають розширювати і поглиблювати стан наукових досліджень у сфері права.

ПРН14. Використовувати сучасні інформаційні та комунікативні технології при спілкуванні, обміні інформацією, зборі, аналізі, обробці, інтерпретації джерел.

ПРН17. Використовувати практичний досвід прийняття виважених та обґрунтованих з точки зору добросовісності та права рішень як у стандартних, так й нестандартних ситуаціях.

ПРН18. Нести відповідальність за новизну наукових досліджень та прийняття експертних рішень, мотивувати співробітників та рухатися до спільної мети.

1.2 Тематика практичних занять

№ з/п	Назва теми
Модуль 1. Теорія інноваційної діяльності в сфері права	
1	<i>Інновації й інноваційна діяльність: поняття, зміст завдання в сучасному світі.</i>
2	<i>Теоретичні засади інновацій в праві.</i>
3	<i>Юридичні технології як сфера інноваційної діяльності.</i>
Модуль 2. Практичні аспекти інноваційної діяльності в сфері права	
4	<i>Інноваційні аспекти законодавчої діяльності.</i>
5	<i>Інноваційні аспекти правозастосовної діяльності.</i>
6	<i>Інноваційні аспекти організації правосуддя.</i>
7	<i>Інноваційні аспекти сучасної правоохоронної діяльності.</i>

1.3. Контрольні заходи та засоби діагностики

Поточний контроль знань здобувачів з навчальної дисципліни проводиться за формами:

- оцінювання роботи здобувачів на лекціях;
- усне опитування на практичних заняттях;
- виконання контрольних робіт та тестових завдань;
- участь в обговоренні проблемних питань;
- розв'язування ситуаційних завдань;
- виконання поточних контрольних робіт за темами змістових модулів.

1.4. Критерії та шкала оцінювання

Основними критеріями, що характеризують рівень компетентності здобувача вищої освіти при оцінюванні результатів поточного контролю з навчальної дисципліни *«Інновації у професійній діяльності юристів»* є:

- повнота і вчасність виконання всіх видів навчальної роботи, передбачених робочою програмою навчальної дисципліни;
- глибина і характер знань навчального матеріалу за змістом навчальної дисципліни, що міститься в основних та додаткових рекомендованих літературних джерелах;
- вміння аналізувати явища, що вивчаються у їх взаємозв'язку і розвитку;
- характер відповідей на поставленні питання (чіткість, логічність, лаконічність, послідовність тощо);
- вміння застосовувати теоретичні положення під час виголошення промов;
- вміння аналізувати публічні виступи.

Оцінювання результатів поточного контролю проводиться у розрахунку від 0 до 60 балів. Основними методами оцінювання є:

- аналіз усних відповідей;
- виконання практичних завдань.

Оцінювання виконання завдань здійснюється за такими критеріями (у % від кількості балів, виділених на завдання із заокругленими до цілого числа):

0% - завдання не виконано;

40% - завдання виконано частково, висновки не аргументовані і не конкретні, звіт підготовлено недбало;

60% - завдання виконано повністю, висновки містять окремі недоліки, судження студента не достатньо аргументовані, звіт підготовлено з незначним відхиленням від вимог;

80% - завдання виконано повністю і вчасно, проте містить окремі несуттєві недоліки несистемного характеру;

100% - завдання виконано правильно, вчасно і без зауважень.

Розподіл балів, які отримують здобувачі

Змістовий модуль 1 (максимальна кількість балів – 50)

Виконання завдань практичної роботи – 15 балів

Виконання індивідуального завдання (реферат) – 15 балів

Підсумковий модульний контроль (тестування) – 20 балів

Змістовий модуль 2 (максимальна кількість балів – 50)

Виконання завдань практичної роботи – 15 балів

Написання контрольної роботи – 15 балів

Підсумковий модульний контроль (тестування) – 20 балів

Загальна кількість балів за дисципліну: 100

Шкала оцінювання

Кількість набраних балів студентом	Оцінка за національною шкалою
90-100 балів	Відмінно
82-89 балів	Добре
74-81 балів	
64-73 балів	Задовільно
60-63 балів	
35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання
1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу

2. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Модуль 1. *Теорія інноваційної діяльності в сфері права.*

Тема 1. *Інновації й інноваційна діяльність: поняття, зміст завдання в сучасному світі.*

Поняття «інновація»: зміст, генеза, контекстуальні чинники розуміння. Компоненти поняття «інновація» (креативність; стратегія; реалізація; прибутковість). Види (типи) інновацій: товарна; технологічна; ринкова; маркетингова; організаційно-управлінська; економічні; юридичні (правові); соціальна; екологічна. Ступені новизни інновацій (базові; поліпшувальні; псевдоінновації). Інновації залежно від результату (щодо продукту; процесуальні, стратегічні) і за ступенем дієвості (приростка, суттєва, прорив, диверсифікація).

Сутність та зміст інноваційної діяльності. Заходи інноваційної діяльності. Етапи інноваційної діяльності. Об'єкти інноваційної діяльності. Суб'єкти інноваційної діяльності. Інноваційний процес: етапи, стадії, форми. Життєвий цикл інновацій.

Тема 2. *Теоретичні засади інновацій в праві.*

Зміст феномену інновації в праві. Інновації в праві і оновлення права. Елементи оновлення права (модернізація права, реформа, запозичення права, випереджальна законотворчість, інновації в праві).

Ознаки інновації у праві: 1) впровадження нового у правове середовище на основі та для вдосконалення існуючих традицій права; 2) наявність певних інноваційних етапів; 3) перехід інновацій у традицію; 3) кінцевий інноваційний результат, що покращує реалізацію існуючих функцій права.

Вплив інновації в праві на процес саморозвитку права. Концептуальні, ціннісні, нормативні, інституційні й функціональні державно-правові перетворення як сфера правових інновацій.

Суб'єкти й об'єкти інновацій в праві. Функції інновацій у праві (адаптивна та ризомна). Форми інновацій в праві (ендогенна інновація права, рецепція права, реформа права, акультурація права).

Рівні інновацій в праві (методологічний, доктринальний, нормативний, інституційний).

Тема 3. Юридичні технології як сфера інноваційної діяльності.

Поняття юридичних технологій. Юридична технологія як різновид соціальної технології. Види юридичних технологій та їхня характеристика. Зв'язок юридичних технологій із юридичною технікою. Юридичні технології і техніко-юридичний інструментарій. Особливості юридичної технології як інтегрального феномену (синтез теоретичного, прикладного і процесуального). Призначення юридичних технологій. Рівні застосування юридичних технологій.

Юридична технологія і юридична техніка. Визначення поняття юридичної техніки, її мета, види. Засоби, прийоми, правила як елементи юридичної техніки. Вимоги юридичної техніки до складання актів правозастосування.

Інноваційна складова юридичних технологій і юридичної техніки.

Модуль 2. Практичні аспекти інноваційної діяльності в сфері права.

Тема 4. Інноваційні аспекти законодавчої діяльності.

Право як соціальна технологія. Особливості взаємозв'язку принципів права й юридичних процедур. Способи визначення слабких місць та можливостей для реформування права та процесу. Ефективність права (соціальна, політична, спеціально-юридична, формальна, процедурна, матеріально-організаційна). Критерії ефективності права (мета норми права; соціальна корисність результату; досягнення максимального результату з мінімальними соціальними втратами; оптимальність варіанту поведінки у співвідношенні до цінностей; відповідність вимог правових норм рівню правосвідомості; відповідність варіанту поведінки за нормою права сформованим (типовим) зразкам поведінки).

Стратегія і тактика інноваційної законодавчої діяльності. Правова інженерія: зміст і сутність явища. Засоби правової інженерії (законодавчі технології; технології узгодження інтересів у

законодавчій діяльності; технології сприйняття права). Юридичний інженер. Юридичний дизайнер. Практика юридичного дизайну. Спеціалісти з юридичних технологій. Цифровий юрист. Цифровий соціальний омбудсмен.

Тема 5. Інноваційні аспекти правозастосовної діяльності.

Поняття, сутність та ознаки застосування норм права. Застосування права як правова форма здійснення функцій держави. Підзаконний характер правозастосування та особливості застосування окремих видів правових норм. Об'єкт застосування права. Використання норм права. Дотримання норм права. Виконання норм права. Застосування норм права як управлінська діяльність. Підстави застосування норм права. Характерні ознаки застосування норм права. Функції застосування права. Ідеологія застосування права.

Поняття правозастосовних технологій. Технології формування правових (конституційних) порядків. Технології забезпечення правомірної поведінки.

Тема 6. Інноваційні аспекти організації правосуддя.

Правосуддя як форма правозастосовної діяльності. Вплив судової влади на правозастосовну діяльність. Взаємозв'язок рівня правосуддя та рівня захисту прав і свобод громадян. Специфічні особливості судової правозастосовної діяльності.

Інновації в сфері правосуддя. Сфери залучення інформаційних технологій в судочинстві (доступу до правосуддя, підвищення ефективності судів, управління судовими справами). Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система; система «Електронний суд»; електронний кабінет судді.

Електронне правосуддя. Електронна система управління справами, електронні комунікації (сервер інтрамережі для внутрішнього та зовнішнього зв'язку з судовими системами), довільний електронний розподіл справ між суддями, аудіо- та відеозапис засідань. Пошукові сервери (з можливістю встановлення зв'язку між певними нормами права та відповідною практикою Конституційного Суду України, Верховного Суду України та інших судів). Автоматизований доступ суддів до всіх державних реєстрів.

Перспективи взаємодії між судовою інформаційною системою та інституціями ЄС.

Тема 7. *Технології відновного правосуддя як приклад інновацій в сфері права.*

Міжнародно-правові стандарти медіації. Законодавче регулювання медіації в Україні. Медіація у професійній діяльності юриста. Медіація: принципи, структура, види. Учасники медіації.

Відновне правосуддя. Особливості присудової медіації. Різновиди присудової медіації: зовнішня та внутрішня (інтегрована) медіація. Направлення сторін на медіацію. Критерії передавання справи на медіацію.

Тема 8. *Інноваційні аспекти сучасної правоохоронної діяльності.*

Системи штучного інтелекту у сфері правоохоронної діяльності. Технології штучного інтелекту в правоохоронній діяльності (судові та правоохоронні реєстри; бази даних; системи, які можуть ідентифікувати особу й надати про неї необхідну запитувану інформацію). Цифровізація забезпечення безпеки на дорогах. Цифровізація як засіб попередження кримінальних правопорушень. Прогнозування кримінальних правопорушень за допомогою систем штучного інтелекту.

Методи подієвого аналізу (івент-аналіз, аналіз подієвих даних). Інформаційна база для подієвого аналізу. Основні варіанти подієвого аналізу: загальний (неспрямований) івент-аналіз і цільовий (спрямований) івент-аналіз. Узагальнення та інтерпретація результатів подієвого аналізу.

Неправове втручання у приватне життя. Цифровізація і право на приватність. Право на захист геолокації. Критерії допустимості цифровізації у праві.

СТРУКТУРА ПРОГРАМИ

Етап навчання (сесія)	Назва модулів, тем	Кількість годин				
		у тому числі:				
		Загальна кількість годин/кредитів ЄКТС за модулем	Лекційні заняття (денна/заочна форми)	Практичні заняття (денна/заочна форми)	Контрольні заходи (денна/заочна форми)	Самостійна робота (денна/заочна форми)
1	2	3	4	5	6	7
Обов'язкові модулі програми						
Сесія 1	Модуль 1. Теорія інноваційної діяльності в сфері права					
	Тема 1. <i>Інновації й інноваційна діяльність: поняття, зміст завдання в сучасному світі.</i>	10/11,5	2/0,5	2/1		6/10
	Тема 2. <i>Теоретичні засади інновацій в праві.</i>	10/11,5	2/0,5	2/1		6/10
	Тема 3. <i>Юридичні технології як сфера інноваційної діяльності.</i>	12,5	2/0,5	2/2		6/10
	Модуль 2. Практичні аспекти інноваційної діяльності в сфері права					
	Тема 4. <i>Інноваційні аспекти законодавчої діяльності.</i>	11/11,5	2/0,5	1/1		8/10
	Тема 5. <i>Інноваційні аспекти правозастосовної діяльності.</i>	11/11	2/0	1/1		8/10
	Тема 6. <i>Інноваційні аспекти організації правосуддя.</i>	11/10	2/0	2/0		8/10
	Тема 7. <i>Технології відновного правосуддя як приклад інновацій в сфері права.</i>	11/10	2/0	2/0		8/10
	Тема 8. <i>Інноваційні аспекти сучасної правоохоронної діяльності.</i>	11/10	2/0	2/0		8/10
	Підсумковий контроль результатів навчання				2	
	Разом	90/3	16/2	14/6	2/2	58/80

3. ПЛАНИ ПРАКТИЧНИХ ЗАВДАНЬ

***Тема 1.** Інновації й інноваційна діяльність: поняття, зміст завдання в сучасному світі.*

План

1. Поняття «інновація»: зміст, генеза, контекстуальні чинники розуміння.
2. Компоненти поняття «інновація» (креативність; стратегія; реалізація; прибутковість).
3. Сутність та зміст інноваційної діяльності.
4. Об'єкти і суб'єкти інноваційної діяльності.
5. Інноваційний процес: етапи, стадії, форми.
6. Життєвий цикл інновацій.

Література: 1, 2, 3, 6, 13, 15, 18, 19, 29.

***Тема 2.** Теоретичні засади інновацій в праві.*

План

1. Інновації в праві і оновлення права.
2. Система елементи оновлення права.
3. Ознаки інновації у праві.
4. Сфери правових інновацій.
5. Суб'єкти й об'єкти інновацій в праві.
6. Функції і форми інновацій у праві.
7. Рівні інновацій в праві.

Література: 1, 2, 3, 5, 7, 9, 17, 21, 22, 23.

Тема 3. Юридичні технології як сфера інноваційної діяльності.

План

1. Поняття юридичних технологій.
2. Види юридичних технологій та їхня характеристика.
3. Зв'язок юридичних технологій із юридичною технікою.
4. Рівні застосування юридичних технологій.
5. Засоби, прийоми, правила як елементи юридичної техніки.
6. Інноваційна складова юридичних технологій і юридичної техніки.

Література: 1, 2, 3, 5, 7, 8, 9, 14, 17, 18, 29, 31, 32, 33.

Тема 4. Інноваційні аспекти законодавчої діяльності.

План

1. Особливості взаємозв'язку принципів права й юридичних процедур.
2. Ефективність права та критерії її визначення.
3. Правова інженерія: зміст і сутність явища.
4. Засоби правової інженерії.
5. Юридичний інженер. Юридичний дизайнер. Зміст і завдання діяльності.
6. Спеціалісти з юридичних технологій.

Література: 1, 2, 3, 5, 7, 8, 9, 14, 17, 18, 29, 31, 32, 33.

Тема 5. Інноваційні аспекти правозастосовної діяльності.

План

1. Поняття, сутність та ознаки застосування норм права.
2. Об'єкт застосування права. Види застосування права.

3. Вимоги до опису винаходу. Реферат винаходу.
4. Ідеологія застосування права.
5. Поняття правозастосовних технологій.

Література: 1, 2, 3, 5, 7, 8, 9, 14, 17, 18, 29, 31, 32, 33.

Тема 6. Інноваційні аспекти організації правосуддя.

План

1. Правосуддя як форма правозастосовної діяльності.
2. Інновації в сфері правосуддя.
3. Електронне правосуддя.
4. Технології відновного правосуддя як інновації в сфері права.
5. Особливості присудової медіації.

Література: 1, 2, 6, 5, 6, 8, 9, 14, 15, 17, 23, 29, 31, 32, 33.

Тема 7. Інноваційні аспекти сучасної правоохоронної діяльності.

План

1. Технології штучного інтелекту в правоохоронній діяльності.
2. Цифровізація забезпечення безпеки на дорогах.
3. Цифровізація як засіб попередження кримінальних правопорушень.
4. Прогнозування кримінальних правопорушень за допомогою систем штучного інтелекту.
5. Проблемні питання забезпечення права на приватність.

Література: 1, 2, 6, 5, 6, 8, 9, 14, 15, 17, 23, 29, 31, 32, 33.

4. САМОСТІЙНА РОБОТА

Самостійна робота сприяє кращому засвоєнню здобувачами матеріалу з навчальної дисципліни «*Інновації у професійній діяльності юристів*» та формуванню у них навичок та вмій одержувати додаткові знання.

Формами самостійної роботи здобувачів є:

- доопрацювання матеріалів лекцій та опрацювання літератури, що пропонується до вивчення по темах навчальної дисципліни;
- підготовка до практичних занять, виконання завдань по темах практичних занять;
- підготовка письмових відповідей на питання для самопідготовки;
- робота в інформаційних мережах;
- вибір теми, розробка плану та написання реферативної роботи;
- самостійне вивчення та складання конспектів по темах, що виносяться на самостійне вивчення.

Результативність самостійної роботи виявляється під час заслуховування та обговорення промов, доповідей, захисту рефератів, поточного модульного контролю знань, перевірки письмових відповідей та підсумкового оцінювання успішності здобувачів.

Написання реферату

Написання рефератів як форма самостійного вивчення навчальної дисципліни передбачає дослідження основних питань програмного матеріалу.

Усі реферати повинні відповідати єдиним вимогам.

1. Робота повинна бути акуратно виконана на стандартних аркушах формату А4 у друкованому варіанті, обсягом 15-18 сторінок. Поля сторінки 20 мм з усіх боків. Набір здійснювати текстовим редактором Times New Roman, 14 кегль, міжрядковий інтервал 1, абзац 1,25 см. Рівняння тексту по ширині сторінки. Сторінки нумеруються внизу по центру арабськими цифрами без

крапки наприкінці, додержуючись наскрізної нумерації. Першою сторінкою є титульна, на ній номер сторінки не проставляється.

2. Конкретний зміст реферату, його структура визначається здобувачем разом із викладачем. Як правило, реферат має таку структуру:

– **ВСТУП**, де обґрунтовується вибір теми реферату, її актуальність, формуються основна мета і завдання дослідження.

– **ОСНОВНА ЧАСТИНА**, яка складається з двох або трьох розділів. У розділі належить викласти загальні, теоретичні та методичні питання. У наступних розділах розкривається конкретний матеріал, який має практичне значення. З метою більш логічного викладення матеріалу кожний розділ закінчується невеликими висновками.

– **ВИСНОВКИ** – заключна, узагальнююча частина реферату, де стисло підбивають підсумки дослідження, міститься особиста позиція автора реферату.

– Текстова частина реферату завершується **СПИСКОМ ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ**, де найменування використаних монографій, посібників та статей розташовані в алфавітному порядку за першою літерою прізвища автора. Під час складання списку використаних джерел необхідно дотримуватися національного стандарту Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015. Він прийнятий для уніфікації складання бібліографічного опису на міжнародному рівні, забезпечення можливості обміну результатами каталогізації.

Наприклад:

Білуха М. Т. Основи наукових досліджень: навч. посібник. Київ: Вища школа, 1997. 271 с.

Битяк Ю. Адміністративне судочинство як форма забезпечення верховенства права і законності. *Право України*. 2011. № 4. С. 4–11.

– **ДОДАТКИ**, які подаються наприкінці реферату, наводяться таблиці, ілюстрації та інші допоміжні матеріали.

3. Реферат починається з титульної сторінки.

4. Вступ, розділи і висновки, які розміщуються в указаній

послідовності, починаються з нової сторінки. Заголовки розділів реферативного дослідження слід розміщувати посередині рядка і писати великими літерами без крапки наприкінці й не підкреслювати. Перенос слів у заголовку не допускається. Відстань між заголовком та наступним рядком повинна дорівнювати пропущеному рядку.

5. На цитати треба давати посилання, які робляться мовою оригіналу. Після цитати робиться в дужках позначка [4, с. 38]. Це означає, що дане видання міститься у списку літератури за порядковим номером – 4. Друга цифра – 38 – означає номер сторінки, звідки взята цитата.

6. Оцінка реферату враховує ступінь розкриття теми, обсяг використаної літератури, змістовність викладення фактів, рівень самостійності міркувань. Важливо, щоб реферат був написаний відповідно до теми, а його структурні підрозділи повністю розкривали проблему дослідження.

Перелік тем для рефератів

1. Сутність та зміст інноваційної діяльності.
2. Поняття «інновація»: зміст, генеза, контекстуальні чинники розуміння.
3. Інновації в праві і оновлення права.
4. Співвідношення понять «модернізація права» і «інновації в праві».
5. Вплив інновації в праві на процес саморозвитку права.
6. Суб'єкти й об'єкти інновацій в праві.
7. Форми інновацій в праві.
8. Рівні інновацій в праві.
9. Зв'язок юридичних технологій із юридичною технікою.
10. Призначення юридичних технологій.
11. Інноваційна складова юридичних технологій і юридичної техніки.
12. Право як соціальна технологія.
13. Способи визначення слабких місць та можливостей для реформування права та процесу.
14. Стратегія і тактика інноваційної законодавчої діяльності.
15. Правова інженерія: зміст і сутність явища.

16. Поняття, сутність та ознаки застосування норм права.
 17. Застосування права як правова форма здійснення функцій держави.
 18. Ідеологія застосування права.
 19. Технології формування правових (конституційних) порядків.
 20. Технології забезпечення правомірної поведінки.
 21. Інновації в сфері правосуддя.
 22. Вплив судової влади на правозастосовну діяльність.
 23. Електронне правосуддя.
 24. Перспективи взаємодії між судовою інформаційною системою та інституціями ЄС.
 25. Технології відновного правосуддя як приклад інновацій в сфері права.
 26. Системи штучного інтелекту у сфері правоохоронної діяльності.
 27. Технології штучного інтелекту в правоохоронній діяльності.
 28. Прогнозування кримінальних правопорушень за допомогою систем штучного інтелекту.
 29. Цифровізація і право на приватність.
 30. Неправове втручання у приватне життя засобами цифровізації.
- Перелік тем може мінятися з урахуванням актуальної проблематики у сфері.

Контрольні роботи

Тематика контрольних робіт укладена відповідно до завдань навчальної дисципліни і пов'язане з практичними потребами юридичного фаху. Вибір варіанту контрольної роботи здійснюється за формулою № варіанту = дата народження здобувача – 1 (для народжених у перший день місяця – варіант № 1).

Вимоги до оформлення контрольних робіт:

1. Для набору тексту и таблиць необхідно використання редактору Microsoft Word для Windows.
2. Перед набором тексту налаштуйте вказані нижче вказані параметри текстового редактору: поля по 2 см; шрифт Times New Roman, розмір – 14; міжрядковий інтервал – 1; вирівнювання за шириною ; абзацний відступ 1,25 см; орієнтація листа – книжна.
3. Оформлення посилань на інформаційні джерела. Під час роботи з різними джерелами науковий етикет вимагає точно

відтворювати цитований текст, оскільки найменше скорочення може спотворити зміст, викладений автором. Посилання в тексті на джерела наводять у квадратних дужках із зазначенням джерела та сторінки. Перша цифра у квадратних дужках відповідає номеру джерела у списку використаних джерел, друга – номеру сторінки (наприклад, [32, с. 85]).

Наприкінці контрольної роботи наводиться *список використаних джерел*. Під час складання списку використаних джерел необхідно дотримуватися національного стандарту Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015.

Завдання № 1

1. Поняття «інновація»: зміст і генеза.
2. Рівні інновацій в праві.
3. Спеціалісти з юридичних технологій.
4. *Технології відновного правосуддя як приклад інновацій в сфері права.*

Завдання № 2

1. Контекстуальні чинники розуміння поняття «інновації».
2. Поняття юридичних технологій.
3. Цифровий юрист.
4. Медіація: принципи, структура, види.

Завдання № 3

1. Види (типи) інновацій.
2. Юридична технологія як різновид соціальної технології.
3. Поняття, сутність та ознаки застосування норм права.
4. Особливості присудової медіації.

Завдання № 4

1. Ступені новизни інновацій.
2. Види юридичних технологій та їхня характеристика.
3. Об'єкт застосування права.

4. Різновиди присудової медіації.

Завдання № 5

1. Інновації залежно від результату.
2. Поняття техніко-юридичного інструментарію.
3. Застосування норм права як управлінська діяльність.
4. Критерії передавання справи на медіацію.

Завдання № 6

1. Інновації за ступенем дієвості.
2. Особливості юридичної технології як інтегрального феномену.
3. Функції застосування права.
4. Системи штучного інтелекту у сфері правоохоронної діяльності.

Завдання № 7

1. Сутність та зміст інноваційної діяльності.
2. Призначення юридичних технологій.
3. Технології формування правових (конституційних) порядків.
4. Технології штучного інтелекту в правоохоронній діяльності.

Завдання № 8

1. Заходи інноваційної діяльності.
2. Визначення поняття юридичної техніки, її мета, види.
3. Технології забезпечення правомірної поведінки.
4. Цифровізація забезпечення безпеки на дорогах.

Завдання № 9

1. Етапи інноваційної діяльності.
2. Елементи юридичної техніки.
3. Правосуддя як форма правозастосовної діяльності.
4. Цифровізація як засіб попередження кримінальних правопорушень.

Завдання № 10

1. Об'єкти інноваційної діяльності.
2. Інноваційна складова юридичних технологій.
3. Специфічні особливості судової правозастосовної діяльності.
4. Прогнозування кримінальних правопорушень за допомогою систем штучного інтелекту.

Завдання № 11

1. Суб'єкти інноваційної діяльності.
2. Інноваційна складова юридичної техніки.
3. Сфери залучення інформаційних технологій в судочинстві.
4. Методи подієвого аналізу як інноваційні засоби у кримінології.

Завдання № 12

1. Інноваційний процес: етапи, стадії, форми.
2. Право як соціальна технологія.
3. Призначення і функції Єдина судова інформаційно-телекомунікаційна система.
4. Основні варіанти подієвого аналізу.

Завдання № 13

1. Життєвий цикл інновацій.
2. Особливості взаємозв'язку принципів права й юридичних процедур.
3. Призначення і функції системи «Електронний суд».
4. Неправове втручання у приватне життя.

Завдання № 14

1. Зміст феномену інновації в праві.
2. Способи визначення можливостей для реформування права.
3. Призначення і функції електронного кабінету судді.
4. Цифровізація і право на приватність.

Завдання № 15

1. Елементи оновлення права.

2. Ефективність права і її показники.
3. Право на захист геолокації.
4. Інноваційна складова юридичних технологій.

Завдання № 16

1. Ознаки інновації у праві.
2. Критерії ефективності права.
3. Електронна система управління справами в суді.
4. Критерії допустимості цифровізації у праві.

Завдання № 17

1. Вплив інновації в праві на процес саморозвитку права.
2. Стратегія і тактика інноваційної законодавчої діяльності.
3. Електронна комунікація в суді.
4. Етапи інноваційної діяльності.

Завдання № 18

1. Сфера правових інновацій.
2. Правова інженерія: зміст і сутність явища.
3. Пошукові сервери в діяльності судів.
4. Суб'єкти інноваційної діяльності у сфері права.

Завдання № 19

1. Суб'єкти й об'єкти інновацій в праві.
2. Засоби правової інженерії.
3. Автоматизований доступ суддів до всіх державних реєстрів.
4. Елементи оновлення права.

Завдання № 20

1. Форми інновацій в праві.
2. Новітні юридичні професії.
3. Перспективи взаємодії між судовою інформаційною системою та інституціями ЄС.
4. Медіація у професійній діяльності юриста.

5. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Інноваційне право: науково-практичний посібник. 2-ге вид., оновл. і доп. / за заг. ред. С. В. Глібка, О. В. Розгон, А. В. Стріжкової. Харків : НДІ ПЗІР НАПрН України, 2020. 244 с.
2. Загальна теорія права : підручник / За заг. ред. М. І. Козюбри. Київ : Ваіте, 2015. 392 с.
3. Карчевський М. В. Штучний інтелект та протидія злочинності. Сайт професора Карчевського. URL: <https://karchevskiy.org/model1/>
4. Докаш В. І. Конфліктологія та медіація : навчальний посібник. Чернівці, Львів: Видавництво «Новий Світ – 2000», 2022. 249 с.
5. Копитко М. І. Управління інноваціями : навчальний посібник для самостійного вивчення дисципліни у схемах і таблицях. Львів : ЛьвДУВС, 2019. 292 с.
6. Міщенко І. В. Юридичні технології та інновації в юриспруденції : навчально-методичний посібник (для студентів денної та заочної форми навчання). Одеса : Національний університет «Одеська юридична академія», 2020. 41 с.
7. Троцько В. В. Методи штучного інтелекту: навчально-методичний і практичний посібник. Київ : Університет економіки та права «КРОК», 2020. 86 с.
8. Микитюк П. П., Брич В. Я., Шкільняк М. М., Микитюк Ю. І. Інноваційний менеджмент. Тернопіль: Екон. думка ТНЕУ, 2019. 518 с.
9. Пасічна І. О. Навчальний посібник з дисципліни «Законотворчість, нормотворчість та правореалізація» для студентів спеціальності 281 Публічне управління та адміністрування. Полтава : ПолтНТУ, 2019. 113 с.
10. Посібник з європейського права з питань доступу до правосуддя / Агенція Європейського Союзу з основних прав і Рада Європи. Люксембург : Офіс публікацій Європейського Союзу, 2016. 236 с.
11. Правозастосування : навч. посіб. / О. А. Назаренко та ін. / За заг. ред. С. Д. Гусарева. Київ : НАВС, ФОП Маслаков, 2020. 160 с.

Допоміжна

12. Борисов В. І. Послуга в умовах використання цифрових технологій. *Право та інноваційне суспільство*. 2021. № 2 (17). URL: <http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2021/12/Borysov17.pdf>
13. Брижко В. М., Фурашев В. М. Конвергенція новітніх технологій: стан і перспективи змін у інформаційних відносинах. *Інформація і право*. 2017. № 1(20). С. 51–67.
14. Желтухін Є. Legal tech: на межі права та технологій. *Юридична газета*. 2017. № 23 (573). URL: <https://yur-gazeta.com/publications/events/legal-tech-na-mezhi-prava-ta-tehnologiy.html>
15. Князев С. М., Грібов М. Л. Правове регулювання використання досягнень сучасної науки й техніки в розкритті злочинів. Використання можливостей штучного інтелекту в кримінальному провадженні. *Використання досягнень сучасної науки й техніки в розкритті злочинів : матеріали міжв ідом. наук.-практ. круглого столу (м. Київ, 25 лют. 2021 р.)*. Київ : Нац. акад. внутр. справ, 2021. С. 14–17.
16. Костенко Н., Іванов В. Досвід контент-аналізу: моделі та практики. Київ : Центр вільної преси, 2003. 200 с.
17. Кривошеїн В. В. Теоретико-методологічні засади застосування івент-аналізу в діяльності патронатної служби органів державного управління. *Аспекти публічного управління*. 2018. Т. 6. № 3. С. 12–17.
18. Кримінологія «Свого часу»: наукові розвідки / О. М. Литвинов, Ю. В. Орлов ; Кримінол. асоц. України. Харків : Право, 2021. 316 с.
19. Медіація у професійній діяльності юриста: підручник / авт. кол.: Т. Білик, Р. Гаврилюк, І. Городиський та ін.; за ред. Н. Крестовської, Л. Романадзе. Одеса : Екологія, 2019. 456 с.
20. Огієнко І. В. Професійний розвиток працівників в контексті інноваційних змін суспільства. *Право та інноваційне суспільство*. 2021. № 2 (17). URL: <http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2021/12/Ogienko17.pdf>.
21. Оніщенко Н. М. Розвиток національної правової системи в контексті запитів громадянського суспільства. *Journal "ScienceRise: Juridical Science"*. 2018. № 3(5). С. 4–9.
22. Радутний О. Е. Кримінальна відповідальність штучного інтелекту. *Інформація і право*. 2017. № 2 (21). С. 124–132.

23. Світлак І. І. Цивільні правовідносини з надання послуг в умовах цифровізації: монографія. Тернопіль : ВПЦ «Університетська думка», 2021. 343 с.
24. Туленков М. В. Івент-аналіз, аналіз подієвих даних. *Велика українська енциклопедія*. URL: <https://vue.gov.ua/Івент-аналіз, аналіз подієвих даних> (дата звернення: 3.06.2022).
25. Хаустова М. Г. Інновації як основа модернізації сучасного суспільства. *Право та інновації*. 2022. № 1 (37). С. 7–15.
26. Хаустова М. Г. Правова політика та правова культура : проблема співвідношення в умовах цифровізації. *Право та інноваційне суспільство*. 2021. № 2 (17). URL: <http://apir.org.ua/wp-content/uploads/2021/12/Haustova17.pdf>
27. Штучний інтелект і робототехніка на службі поліції. Matrix-divergent : сайт. URL: <https://matrix-info.com/shtuchnyj-intelekt-i-robototehnika-na-sluzhbi-politsiyi> (дата звернення: 14.09.2021).
28. Юртаєва К. В. Використання технологій штучного інтелекту в реалізації стратегій «predictive policing»: можливості, проблеми та перспективи для України. *Використання технологій штучного інтелекту у протидії злочинності : матеріали наук.-практ. онлайн-семінару (м. Харків, 5 листоп. 2020 р.)*. Харків : Право, 2020. С. 99–104.
29. Яковюк І. В. Правова культура в умовах глобалізації та європейської інтеграції. *Державне будівництво та місцеве самоврядування*. 2007. Вип. 13. С. 3–16.

Законодавство

30. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. Верховна Рада України. URL:<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 12.09.2020).
31. Міжнародний пакт про економічні, соціальні і культурні права ООН: Пакт, Міжнародний документ від 16.12.1966 Верховна Рада України. URL:http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995_042
32. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 № 435-IV (зі змінами та доповненнями). Верховна Рада України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/435-15>

33. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 № **1618-IV** зі змінами та доповненнями). Верховна Рада України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1618-15>
34. Господарський кодекс України від 16.01.2003 № **436-IV** зі змінами та доповненнями). Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/436-15>
35. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 № **2341-III** (зі змінами та доповненнями). Верховна Рада України. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>
36. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № **2755-VI** (зі змінами та доповненнями). Верховна Рада України. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
37. Про інноваційну діяльність: Закон України від 04.07.2002 № 40-IV. Відомості Верховної Ради України. 2002. № 36. Ст. 266. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/40-15#Text>.
38. Про схвалення Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні : розпорядження Кабінету Міністрів України від 02.12.2020 № 1556-р. Кабінет Міністрів України: офіц. сайт. URL: <https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-shvalennya-konserpciyi-rozvitku-shtuchnogo-intelektu-v-ukrayini-s21220>
39. Про адміністрування домену «.UA»: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 22.07.2003 № 447-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/447-2003-%D1%80/card6#Public>
40. Про безоплатну правову допомогу: Закон України від 02.06.2011 № 3460-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 51. Ст. 577.
41. Про веб-ресурси Верховної Ради України: Розпорядження Голови Верховної Ради України від 19.05.2015 № 699. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/699/15>.
42. Про електронні довірчі послуги: Закон України від 05.10.2017 № 2155-VIII. *Відомості Верховної Ради*. 2017. № 45. Ст. 400.
43. Про електронні документи та електронний документообіг: Закон України від 22.05.2003 № 851-IV. *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 36. Ст. 275.
44. Про електронну комерцію: Закон України від 03.09.2015 № 675-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 45. Ст. 410.

45. Про затвердження Положення про Апарат Верховної Ради України: Розпорядження Голови Верховної Ради України від 25.08.2011 № 769. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/769/11-%D1%80%D0%B3#Text> (дата звернення 03.03.2020)
46. Про затвердження Положення про набори даних, які підлягають оприлюдненню у формі відкритих даних: Постанова Кабінету Міністрів України від 21 жовтня 2015 р. № 835. *Офіційний вісник України*. 2015. № 85. Ст. 2850.
47. Про затвердження Положення про Національний реєстр електронних інформаційних ресурсів: Постанова Кабінету Міністрів України від 17 березня 2004 р. № 326. *Офіційний вісник України*. 2004. № 11. Ст. 665.
48. Про захист інформації в інформаційно-телекомунікаційних системах: Закон України від 05.07.1994 № 80/94-ВР. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 31. Ст. 286.
49. Про інформацію: Закон України від 02.10.1992 р. *Відомості Верховної Ради України*. 1992. № 48. Ст. 650 (зі змінами).
50. Про медіацію: Закон України від 16 листопада 2021 року № 1875-ІХ. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2022. № 7, ст. 51.

Інтернет-ресурси

Бібліотека ім. В. І. Вернадського – <http://www.nbuv.gov.ua>

Верховна Рада України – <http://zakon.rada.gov.ua>

Президент України – <http://www.president.gov.ua>

Кабінет Міністрів України – <http://www.kmu.gov.ua>

Міністерство юстиції України – <http://www.minjust.gov.ua>

Цифрові юристи. Цифрова освіта. –

<https://osvita.dia.gov.ua/courses/digital-lawyers>